

Státní oblastní archiv v Plzni - Státní okresní archiv Rokycany

Základní škola Holoubkov - Národní škola Holoubkov

1885-1953

Dílčí inventář

EL NAD č.: 741

AP.: 222

Olga Čiháková, PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.

Rokycany 2009

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního souboru	3
II. Vývoj a dějiny archivního souboru	6
III. Archivní charakteristika archivního souboru	7
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru	8
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování inventáře	9

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použité literatury	10
---	----

Inventární seznam	11
--------------------------	----

Rejstříky

Rejstřík věcný	19
----------------	----

Tiráž	20
--------------	----

I. Vývoj původce archivního souboru

Původcem fondu je Národní škola v Holoubkově, která však větší část své existence vystupovala pod označením Obecná škola Holoubkov (1885 - 1948).

Povinnou školní docházku uzákonil Všeobecný školský řád z 6. prosince 1774, podle něhož byly vytvořeny tři typy škol – triviální, hlavní a normální. Školský zákon z roku 1868 upravil vliv školy a církve, dále došlo k uzákonění povinné osmileté školní docházky od 6 do 14 let. Zákon umožnil vznik měšťanských škol, které poskytovaly vyšší vzdělání, a v podstatě určil vývoj školství do roku 1948. Zákon o úpravě jednotného školství č. 95/1948 Sb. zestátnil všechny typy škol. Do školské soustavy nadále patřily i mateřské školy. Dosavadní obecné školy nahradily školy národní (1. stupeň základního školství), měšťanská škola se stala školou střední se čtyřmi ročníky (6. - 9. třída). Další významnou změnou bylo vydání školského zákona č. 31/1953 Sb. o školské soustavě a vzdělávání učitelů. Základní všeobecné vzdělání poskytovala osmiletá střední škola nebo prvních osm postupných ročníků jedenáctiletých středních škol.

Školy na Rokycansku vznikaly nejprve ve městech, ve středověku víme o existenci školy v Rokycanech. V předbělohorské době existovaly vzdělávací ústavy rovněž v Mýtě, Radnicích, Zbiroze a Mešně. V 17. století se v řadě vesnic objevují první kantoři. Teprve za vlády Marie Terezie a Josefa II. vznikla síť škol v Rokycanech, Radnicích, Zbiroze, Mýtě, Strašicích, Zvíkovci, Hřešihlavech, Hlohovicích, Lhotě pod Radčem, Líšné, Vejvanově, Skořicích, Oseku, Radnicích, Volduchách, Klabavě, Litohlavech, Mirošově a na Padrti. A právě do školy v Mýtě docházely děti z Holoubkova.

Dne 10. 12. 1885 povolila zemská školní rada Holoubkovským otevřít si svou vlastní školu se dvěma třídami a zrušit tak vyškolení obce z mýtského školního obvodu (čj. 8697/85). Škola byla otevřena 15. 2. 1886 v domě čp. 9 patřícímu Maxi Hopfengärtnerovi, majiteli zdejších železáren. Snahou obce však bylo zajistit lepší podmínky pro výuku. Byl proto koupen pozemek na místě zchátralého domku čp. 14 a vypracován projekt. V nové škole se začalo vyučovat 1. 9. 1889. V roce 1891 byla škola rozšířena na trojtřídní.

Na škole vyučoval dlouhá léta od vzniku školy až do roku 1924 řídicí učitel Antonín Sýkora, původně ze Strašic. Podučitelem byl František Zambory, učitelkou ženských prací Veronika Hrdličková. Po odchodu do důchodu Antonína Sýkory se stal řídicím učitelem Petr Václav. Ten na škole vyučoval již od roku 1906, v srpnu 1929 však zemřel. Dočasnou řídicí učitelkou školy byla ustanovena definitivní učitelka Emiliána Veselá, která přišla do Holoubkova po působení na

měšťanských školách ve Stupně, Rokycanech a Strašicích. Od 1. 7. 1930 byl ustaven řídícím učitelem Alois Janoušek, dosavadní řídící učitel školy v Hůrkách. Ten vedl školu do roku 1941, kdy byl jako ruský legionář penzionován. Za okupace se zapojil do odboje, následně byl zatčen a zemřel v koncentračním táboře Buchenwald. Jeho osobnost připomíná pamětní deska na budově školy. Novým ředitelem školy se v roce 1941 stal Alois Hekner. Ten zde však působil krátce, neboť byl v roce 1942 přeložen na školu v Mýtě. Místo něj se stal novým řídícím učitelem Stanislav Štrobl. I on po roce působení z Holoubkova odešel na školu v Tlučné. Zastupujícím ředitelem byl od začátku školního roku 1943/1944 jmenován Václav Forejt, dříve působící na hlavní škole v Mirošově. Řídící učitel byl ve školním roce 1944/1945 totálně nasazen, místo něj funkci vykonávala Antonie Svejková. Po osvobození se funkce znovu ujal Alois Hekner.

Počet žáků školy byl zprvu poměrně značný, například ve školním roce 1897/1898 ji navštěvovalo 189 žáků, v roce následujícím již 191 dětí. Hranici dvou set žáků se prolomit nepodařilo, naopak již před první světovou válkou se začal projevovat trend poklesu žactva. V roce 1911/1912 zdejší školu navštěvovalo pouze 144 žáků (73 chlapců a 71 dívek), ve školním roce 1913/1914 usedalo do lavic pouhých 123 žáků. Sestupná tendence pokračovala i během válečných let. Ve školním roce 1922/1923 školu navštěvovalo 119 žáků. Pod hranici sta žáků se škola dostala poprvé ve školním roce 1924/1925, kdy zde bylo evidováno 95 žáků (43 chlapců a 52 dívek). V následujícím školním roce bylo žáků jen 85.

Trvalý pokles počtu žáků zapříčinil to, že výnosem zemské školní rady z 24. 8. 1925 bylo rozhodnuto, že od nového školního roku byli žáci druhé a třetí třídy vyučováni společně v jedné třídě jedním učitelem. Rozhodnutí mělo platit do doby, než bude mít ústav více žáků. Pokles však i nadále pokračoval, ve školním roce 1927/1928 se v Holoubkově učilo jen 63 žáků.

S platností od 1. července 1935 bylo rozhodnuto výnosem zemské školní rady v Praze (č. 1966 ze dne 21. 5. 1935) o definitivním zrušení třetí třídy na zdejší škole, která byla nadále pouze dvojtřídní. Ve školním roce 1934/1935 do ní docházelo 62 žáků.

Od 1. 9. 1938 byl Holoubkov přičleněn k Újezdní měšťanské škole v Mýtě. Z toho důvodu se změnila i kategorie zdejší školy na obecnou školu s pěti postupnými ročníky a začalo se také vyučovat podle osnov pro tyto školy. Výnosem zemské školní rady z 2. 9. 1942 č. I.130/1 ai 1942 byla škola reorganizována jako dvojtřídní s jednou třídou definitivní a jednou třídou zatímní postupnou.

Od školního roku 1948/1949 se škola přejmenovala na školu národní, a to výnosem ministerstva

školství a osvěty z 2. 6. 1948 č. A-117/000/48-II/3. Od 15. května převzal zdejší závod TOS patronát nad školou. Ve školním roce 1950/1951 byly na škole zavedeny žákovské knížky. V této době sem docházelo 64 žáků. Vzniklo také sdružení rodičů a přátel školy. Škola byla stále řízena Aloisem Heknerem.

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

K převzetí písemností školy archivem došlo 26. 3. 1992 (čj. protokolu neuvedeno, č. př. 443). Součástí protokolu je i zmínka o kronice školy vedené od roku 1889 do současnosti, která bude archivu odevzdána po ukončení zápisů do ní.

Toto skartační řízení na škole však nebylo první, již v červnu 1954 totiž školu navštívil okresní archivář Martin Švígler. Přestože ten pro archiv vybral řadu materiálů, zřejmě se do archivu z důvodů kapacitních, nikdy nedostaly. Část z nich pak byla převzata v roce 1992.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Fond uspořádala v rámci své praxe v srpnu 2009 Olga Čiháková. Před začátkem pořádacích prací obsahoval fond 293 knih z let 1885 - 1948 (1970) o rozsahu 1,96 bm.

Vzhledem k tomu, že jde o neuzavřený fond, neboť škola v Holoubkově stále existuje, bylo rozhodnuto, že formou dílčího inventáře budou zpracovány písemnosti školy do roku 1953. Písemnosti školy po roce 1953 zůstanou zatím jako nezpracovaná část fondu. Do této části fondu byly zároveň přesunuty katalog učitelské knihovny z let 1948 - 1957, inventář pomůcek z let 1950 - 1958, index normálií z let 1951 - 1954 a dva podací deníky z let 1953 - 1961 a 1973 - 1978. Nezpracovaná část fondu činí 0,21 bm z let (1948) 1953 - 1970.

Z fondu byla přesunuta do fondu Místní školní rada Holoubkov (EL NAD 1063) matrika žáků školy z let 1942 - 1943 o rozsahu 0,01 bm.

Ve fondu došlo také k přehodnocení významu archiválií. Tímto způsobem bylo vyřazeno celkem 54 třídních knih z let 1948 - 1970, dále velmi poškozený podací deník z roku 1917 a brožura s učebním plánem a osnovami pro školy z roku 1948. Celkem bylo vyřazeno 0,4 bm písemností (viz protokol čj. SOAP/070-0355/2009 ze dne 31. 8. 2009).

Vzhledem k přesunu, skartaci a zpřesněnému měření činí v současnosti rozsah fondu 1,81 bm, z toho na inventarizovanou část připadá 1,6 bm a na nezpracovanou část 0,21 bm. Je patrné, že původní rozsah fondu zcela neodpovídal skutečnosti.

Písemnosti jsou vedeny česky, pouze v době okupace se lze setkat s dvojjazyčnými česko-německými termíny.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Fond obsahuje zejména katalogy žáků, z nichž je možno získat řadu údajů o činnosti školy. Tyto informace je možno doplnit spisovým materiálem, zejména zápisy z porad pedagogického sboru. Součástí fondu je také náčrtek umístění pomníku padlým v první světové válce, který byl slavnostně odhalen v roce 1927.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování inventáře

Fond Základní škola Holoubkov - Národní škola Holoubkov uspořádala Olga Čiháková ve Státním okresním archivu v Rokycanech v srpnu 2009. Inventář sestavila Hana Hrachová.

Rokycany, 2. 12. 2009

Olga Čiháková

Hana Hrachová

Seznam použité literatury

Cironis Petros a kol., Socialistické Rokycansko. Rokycany 1986

Holoubkov 1379 - 1979, Holoubkov 1979

Hora Antonín, 40 let budování socialismu a životního prostředí v Holoubkově, rukopis uloženy v knihovně Státního okresního archivu v Rokycanech

Hora Antonín, Holoubkov 1379 - 1945, Holoubkov 1994

Politický a školní okres rokycanský, Rokycany 1898

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
<u>I. Knihy</u>			
I. 1 Knihy evidenční			
1	Katalog I. třídy	1885-1886	K 1
2	Katalog II. třídy	1885-1886	K 2
3	Katalog I. třídy	1886-1887	K 3
4	Katalog II. třídy	1886-1887	K 4
5	Katalog I. třídy	1887-1888	K 5
6	Katalog II. třídy	1887-1888	K 6
7	Katalog I. třídy	1888-1889	K 7
8	Katalog II. třídy	1888-1889	K 8
9	Katalog I. třídy	1889-1890	K 9
10	Katalog II. třídy	1889-1890	K 10
11	Katalog I. třídy	1890-1891	K 11
12	Katalog II. třídy	1890-1891	K 12
13	Katalog I. třídy	1891-1892	K 13
14	Katalog II. třídy	1891-1892	K 14
15	Katalog III. třídy	1891-1892	K 15
16	Katalog I. třídy	1892-1893	K 16
17	Katalog II. třídy	1892-1893	K 17
18	Katalog III. třídy	1892-1893	K 18
19	Katalog I. třídy	1893-1894	K 19
20	Katalog II. třídy	1893-1894	K 20
21	Katalog III. třídy	1893-1894	K 21
22	Katalog I. třídy	1894-1895	K 22
23	Katalog II. třídy	1894-1895	K 23
24	Katalog III. třídy	1894-1895	K 24

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
25	Katalog I. třídy	1895-1896	K 25
26	Katalog II. třídy	1895-1896	K 26
27	Katalog III. třídy	1895-1896	K 27
28	Katalog I. třídy	1896-1897	K 28
29	Katalog II. třídy	1896-1897	K 29
30	Katalog III. třídy	1896-1897	K 30
31	Katalog I. třídy	1897-1898	K 31
32	Katalog II. třídy	1897-1898	K 32
33	Katalog III. třídy	1897-1898	K 33
34	Katalog I. třídy	1898-1899	K 34
35	Katalog II. třídy	1898-1899	K 35
36	Katalog III. třídy	1898-1899	K 36
37	Katalog I. třídy	1899-1900	K 37
38	Katalog II. třídy	1899-1900	K 38
39	Katalog III. třídy	1899-1900	K 39
40	Katalog I. třídy	1900-1901	K 40
41	Katalog II. třídy	1900-1901	K 41
42	Katalog III. třídy	1900-1901	K 42
43	Katalog I. třídy	1901-1902	K 43
44	Katalog II. třídy	1901-1902	K 44
45	Katalog III. třídy	1901-1902	K 45
46	Katalog I. třídy	1902-1903	K 46
47	Katalog II. třídy	1902-1903	K 47
48	Katalog III. třídy	1902-1903	K 48
49	Katalog I. třídy	1903-1904	K 49
50	Katalog II. třídy	1903-1904	K 50

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
51	Katalog III. třídy	1903-1904	K 51
52	Katalog I. třídy	1904-1905	K 52
53	Katalog II. třídy	1904-1905	K 53
54	Katalog III. třídy	1904-1905	K 54
55	Katalog I. třídy	1905-1906	K 55
56	Katalog II. třídy	1905-1906	K 56
57	Katalog III. třídy	1905-1906	K 57
58	Katalog I. třídy	1906-1907	K 58
59	Katalog II. třídy	1906-1907	K 59
60	Katalog III. třídy	1906-1907	K 60
61	Katalog I. třídy	1907-1908	K 61
62	Katalog II. třídy	1907-1908	K 62
63	Katalog III. třídy	1907-1908	K 63
64	Katalog I. třídy	1908-1909	K 64
65	Katalog II. třídy	1908-1909	K 65
66	Katalog III. třídy	1908-1909	K 66
67	Katalog I. třídy	1909-1910	K 67
68	Katalog II. třídy	1909-1910	K 68
69	Katalog III. třídy	1909-1910	K 69
70	Katalog I. třídy	1910-1911	K 70
71	Katalog II. třídy	1910-1911	K 71
72	Katalog III. třídy	1910-1911	K 72
73	Katalog I. třídy	1911-1912	K 73
74	Katalog II. třídy	1911-1912	K 74
75	Katalog III. třídy	1911-1912	K 75
76	Katalog I. třídy	1912-1913	K 76

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
77	Katalog II. třídy	1912-1913	K 77
78	Katalog III. třídy	1912-1913	K 78
79	Katalog I. třídy	1913-1914	K 79
80	Katalog III. třídy	1913-1914	K 80
81	Katalog I. třídy	1914-1915	K 81
82	Katalog II. třídy	1914-1915	K 82
83	Katalog III. třídy	1914-1915	K 83
84	Katalog I. třídy	1915-1916	K 84
85	Katalog II. třídy	1915-1916	K 85
86	Katalog III. třídy	1915-1916	K 86
87	Katalog I. třídy	1916-1917	K 87
88	Katalog II. třídy	1916-1917	K 88
89	Katalog III. třídy	1916-1917	K 89
90	Katalog I. třídy	1917-1918	K 90
91	Katalog II. třídy	1917-1918	K 91
92	Katalog III. třídy	1917-1918	K 92
93	Katalog I. třídy	1918-1919	K 93
94	Katalog II. třídy	1918-1919	K 94
95	Katalog III. třídy	1918-1919	K 95
96	Katalog I. třídy	1919-1920	K 96
97	Katalog II. třídy	1919-1920	K 97
98	Katalog III. třídy	1919-1920	K 98
99	Katalog I. třídy	1920-1921	K 99
100	Katalog II. třídy	1920-1921	K 100
101	Katalog III. třídy	1920-1921	K 101
102	Katalog I. třídy	1921-1922	K 102

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
103	Katalog II. třídy	1921-1922	K 103
104	Katalog III. třídy	1921-1922	K 104
105	Katalog I. třídy	1922-1923	K 105
106	Katalog II. třídy	1922-1923	K 106
107	Katalog III. třídy	1922-1923	K 107
108	Katalog I. třídy	1923-1924	K 108
109	Katalog II. třídy	1923-1924	K 109
110	Katalog III. třídy	1923-1924	K 110
111	Katalog I. třídy	1924-1925	K 111
112	Katalog II. třídy	1924-1925	K 112
113	Katalog III. třídy	1924-1925	K 113
114	Katalog I. třídy	1925-1926	K 114
115	Katalog II. třídy	1925-1926	K 115
116	Katalog III. třídy	1925-1926	K 116
117	Katalog I. třídy	1926-1927	K 117
118	Katalog II. třídy	1926-1927	K 118
119	Katalog III. třídy	1926-1927	K 119
120	Katalog I. třídy	1927-1928	K 120
121	Katalog II. třídy	1927-1928	K 121
122	Katalog III. třídy	1927-1928	K 122
123	Katalog I. třídy	1928-1929	K 123
124	Katalog II. třídy	1928-1929	K 124
125	Katalog III. třídy	1928-1929	K 125
126	Katalog I. třídy	1929-1930	K 126
127	Katalog II. třídy	1929-1930	K 127
128	Katalog III. třídy	1929-1930	K 128

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
129	Katalog I. třídy	1930-1931	K 129
130	Katalog II. třídy	1930-1931	K 130
131	Katalog III. třídy	1930-1931	K 131
132	Katalog I. třídy	1931-1932	K 132
133	Katalog II. třídy	1931-1932	K 133
134	Katalog III. třídy	1931-1932	K 134
135	Katalog I. třídy	1932-1933	K 135
136	Katalog II. třídy	1932-1933	K 136
137	Katalog I. třídy	1933-1934	K 137
138	Katalog II. třídy	1933-1934	K 138
139	Katalog I. třídy	1934-1935	K 139
140	Katalog II. třídy	1934-1935	K 140
141	Katalog I. třídy	1935-1936	K 141
142	Katalog II. třídy	1935-1936	K 142
143	Katalog I. třídy	1936-1937	K 143
144	Katalog II. třídy	1936-1937	K 144
145	Katalog I. třídy	1937-1938	K 145
146	Katalog II. třídy	1937-1938	K 146
147	Katalog I. třídy	1938-1939	K 147
148	Katalog II. třídy	1938-1939	K 148
149	Katalog I. třídy	1939-1940	K 149
150	Katalog II. třídy	1939-1940	K 150
151	Katalog I. třídy	1940-1941	K 151
152	Katalog II. třídy	1940-1941	K 152
153	Katalog I. třídy	1941-1942	K 153

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
154	Katalog I. třídy (německy)	1941-1942	K 154
155	Katalog II. třídy	1941-1942	K 155
156	Katalog I. třídy	1942-1943	K 156
157	Katalog II. třídy	1942-1943	K 157
158	Katalog I. třídy	1943-1944	K 158
159	Katalog II. třídy	1943-1944	K 159
160	Katalog I. třídy	1944-1945	K 160
161	Katalog II. třídy	1944-1945	K 161
162	Katalog I. třídy	1945-1946	K 162
163	Katalog II. třídy	1945-1946	K 163
164	Katalog I. třídy	1946-1947	K 164
165	Katalog II. třídy	1946-1947	K 165
166	Katalog I. třídy	1947-1948	K 166
167	Katalog II. třídy	1947-1948	K 167
168	Katalog I. třídy	1948-1949	K 168
169	Katalog II. třídy	1948-1949	K 169
170	Katalog I. třídy	1949-1950	K 170
171	Katalog II. třídy	1949-1950	K 171
172	Katalog I. třídy	1950-1951	K 172
173	Katalog II. třídy	1950-1951	K 173
174	Katalog I. třídy	1951-1952	K 174
175	Katalog II. třídy	1951-1952	K 175
176	Katalog III. třídy	1951-1952	K 176
177	Katalog I. třídy	1952-1953	K 177
178	Katalog II. třídy	1952-1953	K 178

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
179	Katalog III. třídy	1952-1953	K 179
180	Index normálií	1925	K 180
181	Index normálií	1945-1950	K 181
182	Podrobné rozvrhy učiva	1934	K 182
183	Inventář školy	1920-1945	K 183
184	Seznam učebnic zapůjčených žákům	1933-1948	K 184
185	Seznam knih zapůjčených žákům	1922-1949	K 185
186	Seznam učitelské knihovny	1926-1940	K 186

II. Spisový materiál

II. 1 Spisy

187	Zápisy ze schůzí pedagogického sboru (chybí pro školní roky 1895/1896 a 1904/1905)	1891-1907	N 1
188	Zápisy z inspekcí školy	1927-1935	N 1
189	Zápisy o převzetí správy školy	1929-1930	N 1
190	Statistické výkazy	1901-1940	N 1
191	Matrika školy (bez fotografie)	1930	N 1
192	Inventáře školy	1885-1886	N 1
193	Korespondence	1893-1942	N 1

III. Ostatní materiál

III. 1 Plány

194	Situační plán na postavení pomníku padlým v Holoubkově (nákres tužkou na papír, 1:100, 34x43 cm, autor neznámý)	[1919]-[1927]	M 1
-----	--	---------------	-----

Rejstřík věcný	
inspekce školy	188
inventář	192
plán	194
pomník padlým	194
sbor pedagogický	187
válka světová	194

Tiráž

Název archivní pomůcky: Základní škola Holoubkov - Národní škola Holoubkov

Značka archivního souboru: ZŠ Holoubkov

Časový rozsah: 1885 - 1953

Počet evidenčních jednotek: 188 (úřední knihy 186, karton 1, plán 1)

Počet inventárních jednotek: 194

Rozsah v bm: 1,6

Stav ke dni: 2. 12. 2009

Zpracovatel(é) archivního

souboru: Olga Čiháková

Zpracovatel(é) archivní

pomůcky: Hana Hrachová

Počet stran: 20

Počet exemplářů: 5 (v SOkA Rokycany 3)

Schválil: PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.

dne 2.12. 2009 - č.j. SOAP/070 - 0534/2009

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012 – 2014

Název archivní pomůcky: Základní škola Holoubkov – Národní škola Holoubkov

Značka archivního fondu: ZŠ Holoubkov

Časový rozsah části fondu: 1885-1953

Počet inventárních jednotek: 194

Počet evidenčních jednotek: 188 (186 úředních knih, 1 karton, 1 technický výkres – inv. č. 194)

Rozsah části fondu v bm: 1,6

Stav ke dni: 9. 1. 2014

Vypracoval/la: Petr Kolář